

les flors de
la claror

Damià Huguet

807.75

117,1

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5101974004

Col·lecció Poesia de Paper

46

Les flors de la claror

Damià Huguet

Palma 1996

No oblidem que el cinema existeix perquè la poesia és viva...

Jean Vigo

© del text: l'autor, 1996

© de l'edició: Caixa de Balears «Sa Nostra» i Universitat de les Illes Balears, 1996

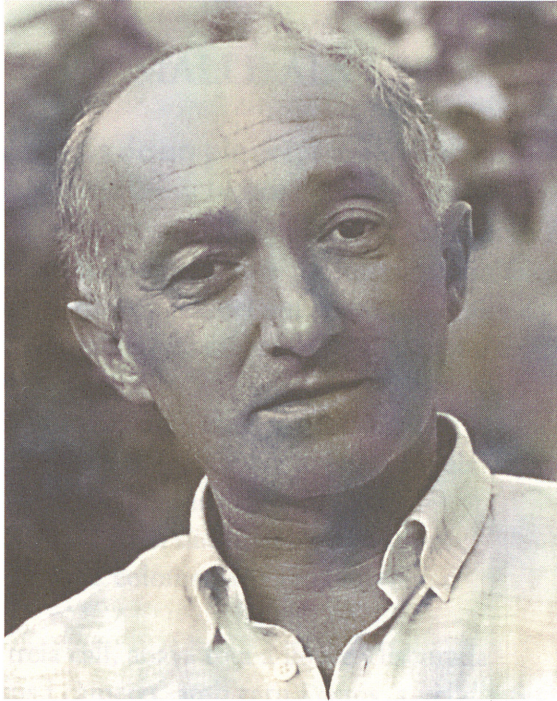
Directors de la col·lecció: Francisco J. Díaz de Castro, Perfecto Cuadrado i Albert Ribas

Disseny: Jaume Falconer

Edició: Universitat de les Illes Balears. Servei de Publicacions i Intercanvi Científic. Campus universitari. Cra. de Valldemossa, km 7.5. 07071 Palma

Impressió: Taller Gràfic Ramon. Carrer de Jaume Balmes, 39 i 43. 07004 Palma

DL: PM 1639-1996

L'obra poètica de Damià Huguet (Campos 1946-1996) s'inicià amb *Home de primera mà* (1972), premi Blanquerna 1969, i després va continuar sense defallença. Els títols que seguiren foren els següents: *Cinc minuts amb tu* (1973), premi Les Illes D'or 1972, *Carn de vas* (1976), *Esquena de ganivet* (1976), premi Ciutat de Manacor 1976, *Ofici de sords* (1976), *Poemoteca* (1976), *Carcelles d'Allís* (1978), *Àlbum* (1978), *Com un peix dins el rostoll* (1978), *Traus badats* (1978), *L'encant dels pentenills* (1981), *Terra de reganyols* (1981), *Els calls del manobre* (1984), *Guarets a l'alba* (1987), *L'ull dels clapers* (1988) i *Vols des d'Orly* (1995). També va publicar *Les fites netes*, evocacions en prosa del Campos de la seva infantesa, i els estudis *Bibliografia dels escriptors de Campos* (1980) i *Aproximació a l'obra del poeta Miquel Garcia* (1981).

MALLE ALS ULLS

A les sis de no ploure, i amb una ombra d'espines
clavada a la vermellenca negror d'un fum que no minvava,
la claror de setembre anava esmorteïda i era rarenca ferm.
Verdes entre els roures i quatre paretotes que no feien mirera,
les abelles mostraven l'or del seu llautó, una mica a l'antiga,
triant un contrallum de calç amb pols, com qui cerca femella.

Qui frissàs no diria que era punt de migdia
a l'horabaixa dels vents que encalcen els niguls.
Volaven teuladers perquè calitja hi havia
al desert ciutadà d'un diumenge amb cadires
on quatre o cinc coloms feien niu amb fenàs.

La terra treia call, anava tota a lloure i llacorada
entre focus i càmeres, amb carn i ossos, a pèl d'estiu,
solquejada i molt prima, com un brancó que treu,
mostrant l'alè dels ulls entre el jovent que frissa.

Els qui no hi eren callaven la tinta per escrit,
amb un suc de sang viva color de buguenvíl-lea.
Groguenques i amb cruïes, les pedres tastaven el ciment
del trespòl que acubava l'herbam en la fosca d'un clot;
enyoraven la mar que no es veia, el roquissar i les pletes.
Tot perquè Zazie, que havia somiat un metro amb gent,
cadires de lloguer, placetes amb morers, tavernetes de fira

i amb les distàncies més llargues que els camins,
les fulles, que somreien en els jardins florits,
fessin més curt el vol xàrter que va des del cel a París.

UN DIT ALS LLAVIS

Damunt l'enrajolat tot ple de cruïes i humit encara
l'ombra que feien els oms més joves dels Camps Elisis
bevia l'olor d'un perfum comprat a uns magatzems
on el preu tenia el nom d'un adagi del segle quinze.

Fresques entre quatre aucells que espigolaven blat mill,
les lletres negres del mariol·lo blanc deien

New York Herald Tribune

talment qui ven tragèdies a preu de fulletó,
sentint la calor d'un amic que conversa i no frissa.

Era l'horabaixa d'un dia qualsevol de primavera,
al mig minut exacte de distància que hi ha
entre un teulader que vola i una fulla que es vesteix d'alegria.
Jean Seberg —perdó, Patricia Franchini— ho sabia,
empena per l'afany de creure en el sentit que el dubte dóna:
verd el semàfor, blau el llençol del cel, fresc el somriure
dels ulls oberts sobre els colors d'una mirada tímida.
I deia, innocentment, «demà plourà» sense mirar el rellotge.

La festa d'anar sense mudar havia caigut en divendres.
Feia una mica de basca amb regalims de mel d'una pastisseria...
Carrers i carrerons, placetes i jardins, cinemes...
El pasquí on Humphrey Bogart fumava *Chesterfield*
sense parlar ni motar, perquè tampoc somreia,

deia *Plus dure sera la chute* enmig de moltes lletres.
Deia «A l'endemà de morir tot esdevé fals»,
i la foscor era grisa com una fulla d'olivera.

Aspre entre un aire eixut el vent no es veia,
blau el xaloc, morat gregal, el garbí vermell
com una rosa collida a un parterre
del *Jardin du Carrousel* a les dues del migdia.
Tot, tot, tot semblava anar a mitges, caliu i gel de lluna.
París vestia una claror rarenca manllevada a Mallorca,
pàl·lida entre uns llavis sempre humits i excitants,
intensa i enigmàtica com l'hivern que se'n va
sense dir-ne ni mitja...

L'arbre era ell. Un *Galois*? Un *Gitane*? Mal tabac.
Com qui preveu una posta de sol a plena migdiada,
i fa bon dia,
Jean-Paul Belmondo —perdó, Michel Poiccard,
de malnom Lazlo Kovács, perdó, perdó, perdó—
badava darrere les persianes que donaven a un carreró
des d'on Jean-Luc Godard, que feia d'actor,
els espiava imitant els coloms quan muden de ploma...

Hora de triar ja era amb un silenci d'amics
que llegien el vernís dels ulls com qui fulleja un diari.
La claror tastava l'engrut dels cotxes americans
mal aparcats entre un cafè petitó i una botiga modernista
on venien el conyac car perquè no en comprassin els pobres.

El mal es veia venir. De fet, hi era, sec com un llamp forcat,
estès talment un mocador, net i de fil, brodat a mà,
damunt la presència d'una llàgrima imprevista.
Michel. Patricia. La lluentor del focus. Un inútil combat.
Verdes fulles d'acàcia, color groguenc de tulipes, llevamans...

Però amb el ressò esquerdat d'un film que madurava
entre el silenci que call feia, que feia una mica de fum,
—talment fa beguera un vi de l'any 59—
dos mots bastaren per donar raó al temps,
que sempre frissa massa,
i allò que havia estat un compromís,
tan incert com indecís,
es convertí en cuada falaguera, en desencís,
ira de pocs, alè que dura com la sutja del temps,
amb un foc d'ulls al cor i la boca un poc rància.

Ja estès damunt la grisor del carrer ombrívol,
Michel es fregà amb un dit els llavis, closos els ulls.
Amb la mort just a un pèl de parlar amb la mirada callada
es fregà, lentament, molt suaument, els llavis;
fred el cor
i amb la incertesa d'ignorar l'aventura on finia.

Patricia, des de lluny, planxada de fresc, fresquíssima
talment el vestit emmidonat que duia,
embadalida i tímida, acotant el cap amb un gest
mig de rancor mig de mentida,

es fregà, també, amb una ungla d'un dit, els llavis,
preguntant, com qui no n'és, als que allí hi havia:
Qu'est-ce que c'est une dégeulasse?
I el film digué FI com si mai no hagués començat.

ELS GROCS PERFILS

La soledat era un camí amb macs i sense roses
on la claror groguenca del silenci que fuig
s'emmirallava en els perfils d'un pis llogat
a Passy, prop d'un pont vell fet de ferro
que a les primeres coloracions d'un dia d'hivern
feia entenent el sentit vital de la verdor...

Les flors del capell negre que Jeanne duia
no feien olor, però tenien l'orgull d'esser flors
calcades a Renoir: morades, malva, blaves,
talment collides al cor pla d'un sementer
de la Provença de Mallorca, que a París no té nom
perquè la mar ni aquesta llum no hi arriben...

Sobre el matalàs ajaguts la cançó era trista:
prenia el so dels cossos i el bull de la passió.
Una música de tango marcava el contrapunt
dels diàlegs molt breus i els silencis que suren
quan el deler de viure és filmat pam a pam
en la cambra on s'encén un idil·li enigmàtic...

Dret, darrere els vidres entelats per la muda tristor
del carrer que no es veia i dels arbres les fulles,
el cel es tornava gris amb un home plorant.
S'allargaven les ombres a les parets amb pols
i lentament morien, com un ramell de fum,
damunt l'emmoquetat color de terra roja...

Al badall del capvespre, i despullats en flor,
els mots acariciaven el desig d'estimar,
el demble dels aucells, la fortor que s'ensuma.
Suats i d'aseguts, amb els genolls a pèl,
l'arissada cabellera de Jeanne feia olor de julivert,
i els pits eren taronges, i els ulls eren estels...

Així, entre aquesta ombra de mudar de conversa,
i tastant amb els dits el vellut de la pell,
la calor del rostre, el perfum dels colors,
el silenci i les llàgrimes que la claror enfitava
prengueren de bell nou el seu significat.
Fixament es miraren, fent l'amor amb els ulls,
empeltant-se amb l'alè, que era groc com la música...

I Paul digué a Jeanne, com qui peca i s'escorr:
«És bo no sebre res l'un de l'altre i esser amics,
perquè tanmateix els records es moren o fugen,
i nosaltres hem acceptat no enyorar el futur...»

FINESTRA

Entre la verdor de les ombres que la mar feia
el pinar escarnia totes les veus dels actors,
tastant un quart creixent de lluna que surava
entre un barracó mig esbucat i set o vuit palmeres.
De manobres, n'hi havia pocs: filmaven en net
allò que no es podia escriure ni amb un dit de color.
Va començar a ploure tot just tocat migdia.
Un esbart de coloms onejava damunt un llibre obert,
on un vel d'aigua diluïa, entre esblanqueïts silencis,
la lletra negra d'un poema escrit a mà...

PASSIÓ D'ADÈLE H

En el cel de la càmera, i amb quatre taques blanques,
les colors dels decorats eren vives ferm,
engrunaven la llum, posant esment
a l'exactitud natural de la distància que hi ha
entre una actriu maquillada i quatre o cinc palmeres.

Mercat no hi havia perquè diumenge era.
Les cadires de no asseure-s'hi mai eren fetes de noguer,
talment una tauleta de cuina que feia olor de boscarró.
François Truffaut, que era allí amb un amic
que també anava mudat
amb roba de dia feiner com si ho fos,
duia clavat un puny a una galta, tenia
el colze dret atasconat damunt un canterano
on agafava pols un canelobre d'aram daurat,
observant,
de cua d'ull i una mica de fum,
la poca claror que sempre dóna un finestró florentí.

Res no hi havia de nou perquè diumenge era.
Al carrer, les fesomies dels desenfeinats
que es passejaven entre els morers, les acàcies
i els salzes alts que feien el passeig,
com fan mirera els ramellers que treuen ulls
cercant un tel de vent,

eren talment un mocador de fil sense brodar
on un colomí hi ha deixat una mica de plomatigó.

L'actriu, bellíssima, que es deia Adèle
però no ho nomia, mirava el cel ras del sòtil
sense mica de llegiguera. Veia el guió,
que tenia cinc-cents fulls escrits a mà.
Veia els dos dits de gruix que el guió tenia,
però no el volia tastar ni oir de boca d'altri,
empeguèida ferm d'estar asseguda tota sola en un racó
on les formigues no feien terra ni per una pipa.

Fregant l'horabaixa on la ciutat comença
a fer negror de fum, les espelmes, dues,
substituïen la claror dels projectors.
Els perfils, tres, amb una rosa de París,
es retallaven damunt l'emblanquinat
on les càmeres restaven en silenci,
talment l'avet enllustrat d'una caixa de mort.

François Truffaut no en deia ni mitja.
S'ho pensava d'assegut.
L'Adjani per damunt les celles el mirava.
Dubtant tots plegats la validesa o no
d'aquell text polsegós de Victor Hugo,
una mica fat, una mica estantís,
que havien filmat arran de mar
des d'un llaüt de setze pams pintat de groc.

L'amor que fingien restava a les fosques,
la passió que dura, el recel, les intencions,
perquè en aquella hora de fosca espessa
amb un silenci de llàgrimes tudades,
era del tot impossible que ballassin un vals
abans de besar-se i demanar perdó.

LA DARRERA SEQÜÈNCIA

Ostia era un camp vermell on les flors de Pasolini
tenien les colors de la sang
més enceses que el diumenge abans de Pasqua.
Era abril amb no sé quantes plogudes
i un poc d'herba-sana
als corralets prop d'una església el dia de Ram.
Una tanca hi havia amb dos muls sense junyir
i quatre cabrits de pèl rogenic
que botaven les parets mitgeres,
una guarda de truges i un verro
que tenia les orelles més enravenades
que un mocador de fil emmidonat.

Blanc entre blancs el sol ensumava els fassers
del puig gris amb una ermita
i dues fileres de xiprers
que volien tastar amb els ulls
la tristesa del cel des del camí.
El jove porqueret, amb les fesomies
tan pures com un sicilià de fa cent anys,
una pellissa feta per ell vestia.
Dins el pletó els cans tenien fam: volaven corbs.
D'estepes blaves n'hi havia a balquena,
mata-selves, gatoses i ullastres també.

Darrere uns sestadors color de fum i buguenvíl·lees
un barracó no gaire gran fet de marès hi havia,
un carro llarg i una pedra rodona com el sol d'agost,
enrevoltada de cards i carxofes, coberta d'alga,
des d'on els que no eren muts de set
en els portals d'un testament fet en divendres
miraven passar de lluny
els turistes que venien de la platja.
Dogals com a relíquies feien ombra a les creus
sempredes entre cinc o sis noguers
que eren joves i perdien la fulla
perquè l'omitger els havia podat massa prest.

A l'endemà amb un aucell i tres fullones d'olivera grega,
els ametlers, que ja tenien ametlons i poc brancam novell,
sentien el bon temps que faria a mitjan maig,
sense témer-se'n de la pluja tardana que vendria de nit,
amb lluna nova, vent de ponent, equinocci que s'esfulla
quan la set del pa és tan intensa com una torrentada
que a lloc malplà fa sempre poca via.

No, no, no. El dijous ignorava els signes
de l'escrit mut que parlava de poques coses seques
des d'una cadira de bova amb un home que fuma.
Els senyals del temps feien més verd allò que ho era.
El jersei d'estam morat fet a mà
també era un signe d'alegria;
talment eren bells i blaus els gessamins

tenyits pel call del fum devora un forn
que feia tornar caliu el vernís d'una cullera.

Allà, arran de mar, un capellà bevia amb un pitxer de test.
Les campanes no es sentien, però hi eren,
fredes com el temps que fa quan fuig la cadenera.
El mal es veia venir, també l'estiu.
Tot perquè en aquelles saons,
amb moraduix que creix en un redol d'alfabegueres,
el dejuni del divendres sant a les foranies de Roma
havia estat talment una estona de passar gana
al recer d'un mercat on la carn de porc sanat per mi
ignorava la quaresma que fregava
un genoll d'Anna Magnani...

CURTMETRATGE

La claror de la veu ha intentat convèncer
totes les llums que suren entre somni i verdors.
Imatges entelades cercant un projector
que doni vida a un cel que retalla el capvespre.

No és possible callar davant dos mots de lletra
més combatius que un film, amb actors i amb actrius
que omplen en blanc i negre els colors que no hem vist,
ni la fosca que cau, ni la blancor que vessa.

Repetirem els noms quan mudem de conversa,
demà mateix potser, a la festa del món
oberta als vells encants que el cinema provoca,
amb un alè de blaus manllevats a les seques.

Pam a pam, film per film, tanmateix tot fa ull.
¿Revifarà el cinema les clarors que no hem vist,
aquí mateix potser, finestra de la lluna?

BROTS DE MAR BLANCA

El capvespre era una creu d'aram on hi ensopegaven
els mariners que havien deixat el seny en un barral de rom;
entonaven càntics a les tavernetes del port, pegaven cops de puny
damunt els enfitats tassers, fets de llenyam de nord,
que s'engronsaven més que una barca de suro en un dia d'embatol.

A mitjanit de fregar les ombres de febrer amb un caliu,
la verdor era un aucell que havia perdut l'alè,
un vidre brut que s'entelava, glop a glop, amb fum d'estampa,
talment un paper s'embruta amb la tinta de la verdor
de veure una flor que no fa estiu ni quan plou a mitjan juny.

La mar treia ulls. La negror tornava blava. Bufava vent de xaloc.
I mancava al cel una clapa d'estels que il·luminava veles de llum;
illes sense herba que retallaven el perfil d'un horitzó caduc,
amb càntics tan antics com els grops moradencs d'una pastera.
Tot adosat al moll: xarxes i somnis. Un tel de saladina
molt grega i blanca, eclipsava la pudor dels caramulls d'alga.
Un horitzó escrit entre el rocam i un pam d'arena
[que no feia platja.

Pescadors d'Ací Trezza, sicilians com el puny d'una mà freda
i blava, fondejaven a dues passes de l'esquena ruada de la mar,
que era jònica amb la claror de l'horabaixa, trencant amb veles
de calç i ombres de peix, prop de Catània, un tros de lletra amb
[ales.

Silenci era just al punt de migdia, amb dos dits de sol
que embrutaven el desig que no es veia, ni la grogor
naturalment callada, pam a pam, com la terra que esclafeix
sense una mica d'esperança. Un vell presagi esquinçat
pel nord que ens fuig, mentre el futur que no veim acota l'ala.

La terra trema, tremolarà encara, amb pols i sol. La veim,
pam a pam, negrenca i dura des de les retxes d'un film
sense colors i on la claror és la fita de tot el que volem:
les flors que suren de biaix, un ull que hi veu
damunt els negres vels que la mar aquí sempre proclama.
Un tel de món, ja sense una mica de vent ni taques de fosc.
Vels de llum a Trapani. Com si no res hi fos.
Com un no res que existís més enllà del call sicilià
que trabuca com un arbre vell, amb més soca que branques.
Un film filmat, callat. Una pedra. La mar amb la blancor
que sura. Clapes de fum. Capells encarats al cel de l'horabaixa.

EL ROCAM SARD

La terra és de secà, una mica rogenca i dura.

Oliverars i vinyes clapen els sementers on el margall abunda;
ocres perduts, rostolls que voletegen negres corbs i mèrleres
de plomatge lluent, esquius, d'un arbre a l'altre,
cercant un bon recer entre les grisenques pedres
on dormen, en un feixuc silenci, dragons i sargantanes,
muts de pell als estius de no rebre un glop d'aigua.

Així és aquest cor sard, també nostre. Tot un niu de coratge.
Un cant aspriu que travessa els puigs blaus i llavors calla,
amagat entre atapeïts ullastres, com un no res que perdura,
dens i intensiu perquè el ca de l'amo i els més joves anyells
sàpiguen trobar sempre l'ombra del seu amo al cor de l'alba.
Que els vents no minvin, Salvatore. Tretze seran els versos
que acudiran a tu perquè tu els trenquis amb veu ben clara.

Clarors d'un altre món, encara nostre, rebran més veus amigues,
tot call mediterrani. I la mar, i els pins, tastaran els colors
que el cel proclama damunt verdors de fulla alta.
Res no hi haurà més pur que aquest silenci de clarors seques.
Un cor que vessa els macs de sempre, el rovell i l'herbam
d'una terra de pastors on els cabrits pasturen; claror
filmada en viu com aquest cel que vetla el cor de la pantalla.

Ni un bri de vent espolsarà les branques d'aquesta immensa
[alzina

que fita el rocam dur a l'horitzó i el call del temps en lluna plena.
No ho oblidis mai, Gavino Ledda: Siligo ignora el mal
únicament perquè cada garriga mantengui la veu del seu coratge.
Com en un càntic, terra i mar no es rebutgen. Prenen color.
Són carn i os, amb l'alè clar, salat, trencades com una ungla
que perfila l'ull d'una imatge filmada tot just quan ha callat el
sol...

LA LLUNA DINS UN POU

Després de calar foc a la fosca d'un film,
la claror de la llum que el projector provoca
nega amb imatges en blanc i negre escrites, crues,
tota la passió de veure que el mot final no ho diu tot.
D'ell només en perdura una part: dues lletres en blanc
que després de la foscor il·luminen de bell nou la sala
amb un aire fresc que sempre repeteix el rovell de l'acció.

El cel és un anell on s'hi emmiralla la calor que madura.
Una pedra escrita amb el ferro que la veu sempre calla.
Així, d'un film en perdura sempre l'inici: un tel de llum,
mai la cendra, la bellesa que es mor entre fosca i claror.
Posar en net el punt final és difícil quan el silenci ho diu tot.

Calls de mar i de foscor. Vellut de colors. Amb una imatge
[calcada
a la negror que vessa allò que l'ull del cel no ha vist mai...

UNA FOSCA CLAROR

Mirada de la llum, clarors de tela prima.

Ben davant els teus ulls potser tot és mentida,
imatges que se'n van, velles albes que suen
al cor secret del cel que la foscor il·lumina.

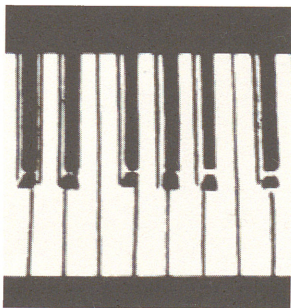
Ben mirat. Film per film: la història continua.
Textos escrits després de visionar uns films que mai no he oblidat.

Malle als ulls (*Zazie dans le métro*): Louis Malle
Un dit als llavis (*À bout de souffle*): Jean-Luc Godard
Els grocs perfils (*Last tango in Paris*): Bernardo Bertolucci
Finestra (*À propos de Nice*): Jean Vigo
Passió d'Adèle H (*L'histoire d'Adèle H*): François Truffaut
La darrera seqüència (*Mamma Roma*): Pier Paolo Pasolini
Curtmetratge (*Otto e mezzo*): Federico Fellini
Brots de mar blanca (*La terra trema*): Luchino Visconti
El rocam sard (*Padre Padrone*): Paolo i Vittorio Taviani
La lluna dins un pou (*La notte*): Michelangelo Antonioni

- Excepte «Malle als ulls», tots els poemes d'aquest recull pertanyen al llibre, inèdit, *L'anyada dels porcs*.

El dia 28 d'octubre de 1996, sota la coordinació de Joan Mas, han llegit els poemes
al Centre de Cultura Sa Nostra els poetes següents:

Xavier Abraham
Miquel Bezares
Miquel Cardell
Bartomeu Fiol
Biel Mesquida
Bernat Nadal
Jaume Pomar
Damià Pons
Margalida Pons
Jaume Rosselló
Josep Rosselló
Pere Rosselló
Àngel Terron
Antoni Vidal Ferrando

26. JOSEP MARÍ. *Poemes*
27. FRANCISCO J. DÍAZ DE CASTRO. *Noches de hotel*
28. MIQUEL CARDELL. *Les terrasses d'Avalon*
29. FELIPE BENÍTEZ REYES. *Poemas*
30. BARTOMEU FIOL. *Canalla contra establishment*
31. MARIA VILLANGÒMEZ. *Entre la mar i el vent*
32. CÉSAR ANTONIO DE MOLINA. *Poemas*
33. LUIS ALBERTO DE CUENCA. *Poemas*
34. M. LÓPEZ CRESPI. *L'obscura ànsia del cor*
35. SEBASTIÀ ALZAMORA. *Formes del cercle*
36. ÀNGEL CAMPOS PÁMPANO. *Poemas*
37. LUIS MUÑOZ. *Poemas*
38. JUAN BARJA. *Las noches y los días*
39. ANTONIO GAMONEDA. *Poemas*
40. ÁLVARO SALVADOR. *Diez de últimas*
41. ÀNGEL TERRON. *Al·lotropies*
42. JAVIER JOVER. *Urano en la casa doce*
43. RAMIRO FONTE. *Poemas*
44. ÀNGEL GONZÁLEZ. *Poemas*
45. JOAQUÍN BENITO DE LUCAS. *Poemas*

Universitat de les
Illes Balears

"SA
NOS
TRA"
Obra Social
i Cultural